

PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY
Poslanecká sněmovna
2017

VII. volební období

Pozměňovací návrh

poslance R. Vyzuly

ke sněmovnímu tisku 874

Vládní návrh

zákona, kterým se mění zákon č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

Předkladatel:

Datum:

Část druhá vládního návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony (sněmovní tisk 874) zní:

ČÁST DRUHÁ

Změna zákona o ochraně veřejného zdraví

Čl. III

Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění zákona č. 254/2001 Sb., zákona č. 274/2001 Sb., zákona č. 13/2002 Sb., zákona č. 76/2002 Sb., zákona č. 86/2002 Sb., zákona č. 120/2002 Sb., zákona č. 320/2002 Sb., zákona č. 274/2003 Sb., zákona č. 356/2003 Sb., zákona č. 167/2004 Sb., zákona č. 326/2004 Sb., zákona č. 562/2004 Sb., zákona č. 125/2005 Sb., zákona č. 253/2005 Sb., zákona č. 381/2005 Sb., zákona č. 392/2005 Sb., zákona č. 444/2005 Sb., zákona č. 59/2006 Sb., zákona č. 74/2006 Sb., zákona č. 186/2006 Sb., zákona č. 189/2006 Sb., zákona č. 222/2006 Sb., zákona č. 264/2006 Sb., zákona č. 342/2006 Sb., zákona č. 110/2007 Sb., zákona č. 296/2007 Sb., zákona č. 378/2007 Sb., zákona č. 124/2008 Sb., zákona č. 130/2008 Sb., zákona č. 274/2008 Sb., zákona č. 227/2009 Sb., zákona č. 281/2009 Sb., zákona č. 301/2009 Sb., zákona č. 151/2011 Sb., zákona č. 298/2011 Sb., zákona č. 375/2011 Sb., zákona č. 466/2011 Sb., zákona č. 115/2012 Sb., zákona č. 333/2012 Sb., zákona č. 223/2013 Sb., zákona č. 64/2014 Sb., zákona č. 247/2014 Sb., zákona č. 250/2014 Sb., zákona č. 252/2014 Sb., zákona č. 82/2015 Sb., zákona č. 267/2015 Sb., zákona č. 243/2016 Sb., zákona č. 250/2016 Sb. a zákona č. 252/2014 Sb. a zákona č. 298/2016 Sb. se mění takto:

1. Na konci poznámky pod čarou č. 1 se doplňuje věta „Směrnice Komise (EU) 2015/1787 ze dne 6. října 2015, kterou se mění přílohy II a III směrnice Rady 98/83/ES o jakosti vody určené k lidské spotřebě.“.

2. V § 3a se za odstavec 8 vkládá nový odstavec 9, který zní:

„(9) Dále jsou osoby uvedené v § 3 odst. 2, s výjimkou osob uvedených v § 3 odst. 2 písm. b), povinny zajistit, aby byly na jejich internetových stránkách nebo způsobem v místě obvyklým veřejně přístupné aktuální informace o

a) jakosti dodávané pitné vody a chemických látkách a chemických směsích použitých k úpravě této vody,

b) tom, zda bylo zpracováno posouzení rizik podle § 3c odst. 1 písm. f) a v jakém roce, a

c) tom, zda byla v rámci posouzení rizik podle § 3c odst. 1 písm. f) zjištěna nepřijatelná rizika a přijata příslušná nápravná opatření.“.

Dosavadní odstavec 9 se označuje jako odstavec 10.

3. Za § 3b se vkládá nový § 3c, který zní:

„§ 3c

(1) Osoby uvedené v § 3 odst. 2 jsou povinny vypracovat provozní řád, který obsahuje

- a) údaje o zdroji a místě odběru vzorků surové vody,
- b) základní údaje o technologii úpravy vody, používaných chemických látkách a chemických směsích,
- c) údaje o opatřeních nutných pro omezení nepříjemných rizik v celém systému zásobování,
- d) předpokládaný počet zásobovaných osob,
- e) monitorovací program,
- f) posouzení rizik, nejde-li o osoby uvedené v § 3 odst. 2 písm. b) a dále o osoby uvedené v § 3 odst. 2 písm. c) a d), pokud dodávají pitnou vodu do objektů se sezónním provozem a
- g) způsob vedení záznamů o kontrole funkce systému zásobování a o provádění údržby.

(2) Monitorovací program obsahuje plán

- a) sběru a rozborů bodových vzorků vody nebo měření zaznamenaných procesem průběžného monitorování včetně způsobu stanovení míst odběru vody,
- b) kontroly záznamů funkčnosti a stavu údržby zařízení,
- c) kontroly úpravy vody, odběru vzorků vody, akumulací a rozvodné infrastruktury
- a
- d) kontroly ochranného pásma.

(3) Monitorovací program zpracovaný podle odstavce 2 musí umožňovat

a) ověřit, že opatření zavedená za účelem kontroly rizik pro veřejné zdraví fungují účinně v celém řetězci zásobování vodou, a to od povodí přes místo odběru, úpravu, akumulaci a distribuci ke konečnému odběrateli,

b) poskytnutí informací o jakosti vyráběné a dodávané pitné vody,

c) ověřit, že u odběratele a další osoby v obdobném postavení je voda zdravotně nezávadná a odpovídá všem požadavkům stanoveným prováděcím právním předpisem nebo rozhodnutím vydaným podle § 3 odst. 4, § 3a odst. 1 a 3 nebo § 21 odst. 2 příslušným orgánem ochrany veřejného zdraví a

d) určit nejvhodnější způsoby zmírňování rizik pro veřejné zdraví.

(4) Způsob provádění monitorovacího programu podle odstavců 2 a 3 stanoví prováděcí právní předpis.

(5) Posouzení rizik obsahuje

- a) popis systému zásobování vodou,
- b) popis zjištěných nebezpečí a odhad jejich závažnosti a
- c) stanovení nápravných nebo kontrolních opatření k odstranění nebo zmírnění nepříjemných rizik v celém systému zásobování.

Postup vypracování posouzení rizik a hodnocení výsledků tohoto postupu stanoví prováděcí právní předpis.

- (6) Osoby uvedené v § 3 odst. 2 jsou povinny předložit návrh provozního řádu podle odstavce 1 ke schválení příslušnému orgánu ochrany veřejného zdraví.
- (7) Osoby uvedené v § 3 odst. 2 jsou povinny provozní řád podle odstavce 1 průběžně přezkoumávat a aktualizovat a vždy při změně podmínek provozu předkládat návrh změn ke schválení příslušnému orgánu ochrany veřejného zdraví; pokud nedochází ke změně provozního řádu, jsou povinny předkládat provozní řád podle odstavce 1 ke schválení příslušnému orgánu ochrany veřejného zdraví nejméně jednou za 5 let.
- (8) Ve vztahu k informacím, které získá orgán ochrany veřejného zdraví v rámci schvalování provozního řádu, se nepostupuje podle zákona o svobodném přístupu k informacím.

CELEX 32015L1787

4. V § 4 odstavec 3 zní:

„(3) Příslušný orgán ochrany veřejného zdraví rozhodnutím rozsah a četnost kontrol pitné vody stanovené prováděcím právním předpisem

a) z moci úřední nebo na základě výsledků posouzení rizik rozšíří o ukazatele, jejichž hodnota se blíží nejvyšší mezní hodnotě nebo mezní hodnotě, nebo o další ukazatele, jejichž výskyt lze předpokládat z důvodů geologického složení, havárie nebo jiných mimořádných událostí, a zvýší četnost kontrol pitné vody,

b) na žádost osoby uvedené v § 3 odst. 2 může snížit, nejde-li o mikrobiologické ukazatele, pokud výsledky posouzení rizik potvrdí, že nemůže být ohroženo veřejné zdraví a žadatel v žádosti prokáže, že jsou splněny následující podmínky:

1. u ukazatelů, u kterých se navrhuje snížení četnosti kontroly, jsou veškeré výsledky vzorků pitné vody odebíraných v pravidelných intervalech během nejméně posledních tří let z míst vzorkování reprezentativních pro celou zásobovanou oblast nižší než 60 % limitní hodnoty ukazatele; u ukazatelů, u kterých nelze vzhledem k limitní hodnotě aplikovat podmínku 60 %, rozhodne o možnosti snížení četnosti ze sledování orgán ochrany veřejného zdraví s přihlédnutím k posouzení rizik, jehož výsledky potvrzují, že není pravděpodobné zhoršení jakosti pitné vody v předmětném ukazateli,
2. u ukazatelů, které jsou navrženy ze sledování vyřadit, jsou veškeré výsledky vzorků odebíraných v pravidelných intervalech během nejméně posledních tří let z míst vzorkování reprezentativních pro celou zásobovanou oblast nižší než 30 % limitní hodnoty ukazatele; u ukazatelů, u kterých nelze vzhledem k limitní hodnotě aplikovat podmínku 30 %, rozhodne o možnosti vyřazení ze sledování

orgán ochrany veřejného zdraví s přihlédnutím k posouzení rizik, jehož výsledky potvrzují, že není pravděpodobné zhoršení jakosti pitné vody v předmětném ukazateli.

Orgán ochrany veřejného zdraví může z moci úřední zrušit tato rozhodnutí, pokud pominul důvod jejich vydání.“.

CELEX 32015L1787

5. V § 4 se odstavec 4 zrušuje.

Dosavadní odstavce 5 až 9 se označují jako odstavce 4 až 8.

CELEX 32015L1787

6. V § 4 odst. 7 se číslo „4“ nahrazuje číslem „3“, slova „a výsledky kontrol za období posledních 2 let“ se nahrazují slovy „a aktualizované posouzení rizik“ a část věty za středníkem se zrušuje.

CELEX 32015L1787

7. V § 10 odst. 2 větě první se za slovo „posuzuje a“ vkládá slovo „lékařský“ a na konci textu věty první se doplňují slova „nebo v oboru praktické lékařství pro děti a dorost“.

8. V § 80 odst. 1 písm. f) se text „§ 4 odst. 9“ nahrazuje textem „§ 4 odst. 8“.

9. V § 82 odst. 4 se věta poslední zrušuje.

10. V § 84 odst. 1 písm. e) se za slova „četnost kontroly“ vkládají slova „pitné vody nebo“.

11. V § 84 odst. 1 písm. j) se text „§ 4 odst. 3“ nahrazuje textem „§ 3c odst. 1“, za slova „§ 21a“ se vkládají slova „nebo posouzení rizik podle § 3c odst. 1 písm. f)“ a slova „v něm“ se nahrazují slovy „v nich“.

12. V § 84 odst. 1 písm. l) se text „§ 4 odst. 9“ nahrazuje textem „§ 4 odst. 8“.

13. V § 92 se na konci odstavce 6 tečka nahrazuje čárkou a doplňuje se písmeno f), které zní:

„f) neumožní vstup na pracoviště

1. bývalému zaměstnanci pro zajištění objektivitu šetření a ověření podmínek vzniku nemoci z povolání, nebo

2. pověřeným zaměstnancům orgánu ochrany veřejného zdraví za účelem ověření podmínek vzniku nemoci z povolání.“.

14. V § 92 odst. 7 písm. c) se slova „, odstavce 6“ nahrazují slovy „nebo odstavce 6 písm. a), b), c), d) nebo e)“.

15. V § 92 odst. 7 se na konci textu písmene e) doplňují slova „nebo odstavce 6 písm. f)“.

16. V § 92b odst. 1 písm. b) se text „§ 4 odst. 4“ nahrazuje textem „§ 4 odst. 3“.

17. V § 92b odst. 1 v písm. f) se slovo „nebo“ zrušuje.

18. V § 92b odst. 1 písm. g) se slova „podle § 3a odst. 8 nebo § 4 odst. 3, 5 nebo 6“ nahrazují slovy „podle § 3a odst. 8 nebo 9 nebo § 4 odst. 4, 5 nebo 6“.

19. V § 92b se na konci odstavce 1 tečka nahrazuje čárkou a doplňují se písmena h) a i), která znějí:

„h) nesplní povinnost předložit návrh provozního řádu ke schválení podle § 3c odst. 6 nebo 7, nebo

i) nesplní povinnost přezkoumávat a aktualizovat provozní řád nebo předložit návrh změn provozního řádu ke schválení podle § 3c odst. 7.“.

20. V § 92b odst. 8 písm. e) se slova „podle odstavce 1 písm. e) nebo g)“ nahrazují slovy „podle odstavce 1 písm. e), g), h) nebo i)“.

21. V § 92h odst. 7 písm. d) se slovo „nebo“ zrušuje.

22. V § 92h se na konci odstavce 7 tečka nahrazuje slovem „, nebo“ a doplňuje se písmeno f), které zní:

„f) neumožní vstup na pracoviště

1. bývalému zaměstnanci pro zajištění objektivitu šetření a ověření podmínek vzniku nemoci z povolání, nebo

2. pověřeným zaměstnancům orgánu ochrany veřejného zdraví za účelem ověření podmínek vzniku nemoci z povolání.“.

23. V § 92h odst. 9 písm. c) se za slova „odstavce 7“ vkládají slova „písm. a), b), c,) d) nebo e)“.

24. V § 92h odst. 9 se na konci textu písmene e) doplňují slova „, nebo odstavce 7 písm. f)“.

25. V § 94 odst. 2 se text „§ 4 odst. 3“ nahrazuje textem „§ 3c odst. 1“.

26. V § 99 se text „§ 4 odst. 3“ nahrazuje textem „§ 3c odst. 6 a 7“ a text „§ 4 odst. 4 písm. b)“ se nahrazuje textem „§ 4 odst. 3 písm. b)“.

27. V § 108 odst. 1 se za text „§ 3 odst. 1 a 3,“ vkládá text „§ 3c odst. 4 a 5,“ a text „§ 4 odst. 1, 2, 4, 8 a 9“ se nahrazuje textem „§ 4 odst. 1 až 5 a 8“.

Čl. IV

Přechodná ustanovení

1. Osoby, které jsou ke dni nabytí účinnosti tohoto zákona osobami uvedenými v § 3 odst. 2 zákona č. 258/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů, předloží návrh provozního řádu podle § 3c odst. 1 zákona č. 258/2000 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, příslušnému orgánu ochrany veřejného zdraví ke schválení nejpozději do 6 let ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona.
2. Příslušný orgán ochrany veřejného zdraví vydá osobám, které předložily návrh provozního řádu podle bodu 1, rozhodnutí o tomto návrhu ve lhůtě do 9 měsíců ode dne jeho předložení.

Články IV až VII se označují jako články V až VIII.

Odůvodnění:

Předloženým návrhem se do části sněmovního tisku 874 obsahujícího změnu zákona o ochraně veřejného zdraví vkládají ustanovení implementující směrnici č. 2015/1787 ze dne 6. října 2015, kterou se mění přílohy II a III směrnice Rady 98/83/ES o jakosti vody určené k lidské spotřebě. Termín pro transpozici této směrnice je stanoven na 27. října 2017. Vzhledem ke konci volebního období by při standardním legislativním procesu nebylo možné provést tuto transpozici práva Evropské unie včas, a proto se navrhuje její provedení cestou pozměňovacího návrhu. Stávající novelizační body obsažené ve vládním návrhu zákona, které měnily zákon o ochraně veřejného zdraví, zůstávají oproti vládnímu návrhu zákona věcně nedotčeny a jejich odůvodnění se nachází v důvodové zprávě ke sněmovnímu tisku.

Výsledkem přijetí tohoto pozměňovacího návrhu tedy bude větší zabezpečení kvality pitné vody v rámci vodovodní infrastruktury, tím i ochrany zdraví našich obyvatel, a nadto tohoto cíle bude dosaženo tak, že nedojde ke zvýšení nákladů provozovatelů vodovodů a tím ani ke zvýšení ceny pitné vody.

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

Obecná část

A) ZÁVĚREČNÁ ZPRÁVA O HODNOCENÍ DOPADŮ REGULACE PODLE OBECNÝCH ZÁSAD (RIA)

1. Důvod předložení a cíle

1.1. Název

Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

1.2. Důvod předložení

Návrh novely je předkládán z důvodu povinné transpozice směrnice Evropské Komise ze dne 6. října 2015 č. 2015/1787, kterou se mění přílohy II a III směrnice Rady 98/83/ES o jakosti vody určené k lidské spotřebě. V souladu s článkem 2 této směrnice je povinností všech členských států EU provést její transpozici nejpozději v termínu do 27. října 2017. Navrhované znění novely je plně transpoziční, způsob provedené transpozice však zohledňuje i stávající problémy s kvalitou dodávané pitné vody v ČR. Praxe ukázala, že provádění kontroly kvality vody až u spotřebitele nelze považovat za dostatečně preventivní a kontrolu nutno provádět již v průběhu výroby a distribuce pitné vody. Tím se zvýší jednak zabezpečení nezávadnosti dodávané pitné vody a současně se také výrazně zlepší možnost prevence havárií a epidemií způsobených pitnou vodou.

1.3. Definice problému

Novelou zákona č. 258/2000 Sb. o ochraně veřejného zdraví a o změně některých zákonů, přijatou pod č. 274/2003 Sb., byla do § 3 a 4 tohoto zákona transponována směrnice Rady č. 98/83/ES o jakosti vody určené pro lidskou spotřebu. Tato směrnice byla novelizována směrnicí Komise č. 2015/1787, kterou se mění přílohy II a III směrnice Rady 98/83/ES o jakosti vody určené k lidské spotřebě a z tohoto důvodu povinné transpozice této novely směrnice je nutno provést novelu zákona o ochraně veřejného zdraví i prováděcí vyhlášky k tomuto zákonu (vyhláška č. 252/2004 Sb., kterou se stanoví hygienické požadavky na pitnou a teplou vodu a četnost a rozsah kontroly pitné vody).

Některé části novelizované směrnice (příloha II – část B a D, příloha III), týkající se požadavků na analytické metody, metody a techniky odběru vzorků a minimálního rozsahu sledování kvality vody budou transponovány jen novelou citované vyhlášky č. 252/2004 Sb., další části směrnice (příloha II – část A a C) ale přináší nové zásadní povinnosti provozovatelů při výrobě pitné vody a je nutné provést jejich transpozici novelou zákona.

Důvodem předložení novely zákona je dále skutečnost, že v letech 2014–15 došlo v ČR k řadě havárií na vodovodech, kvůli kterým nemohli spotřebitelé používat vodu jako pitnou nebo byly přímo spojeny s epidemiemi, včetně dvou největších epidemií za posledního půl století (v Praze - Dejvicích onemocnělo 10–11 tisíc osob, v Novém Boru v Libereckém kraji 638 osob). K menším epidemiím přenášeným pitnou vodou docházelo i v předešlých letech – za posledních 20 let je jich evidováno okolo 50. Vedle toho v řadě menších vodovodů voda trvale nevyhovuje hygienickým požadavkům a nemohou ji konzumovat malé děti a těhotné ženy, někde je k pití dokonce zakázána vůbec – taková situace platí pro více než 100 tisíc odběratelů.

1.4. Popis existujícího právního stavu v dané oblasti

Současný systém kontroly nezávadnosti vody, který vychází ze směrnice 98/83/ES, se soustřeďuje na kontrolu kvality vody na kohoutku u spotřebitele. Zpracovávají se provozní řády, jejichž součástí jsou plány kontrol provozu a technického stavu vodovodu, způsob stanovení míst odběru vzorků pitné vody a rozsah a četnost kontrol kvality pitné vody. Pravidelná kontrola kvality dodávané pitné vody se provádí až u spotřebitele – a to v rozsahu a četnosti dané vyhláškou č. 252/2004 Sb. a v závislosti na kvalitě dodávané pitné vody a počtu zásobovaných obyvatel. Tento stav nelze považovat za dostatečně preventivní, neboť ve chvíli, kdy laboratorní kontrola zjistí nevyhovující kvalitu vody, již není možné spotřebitele nijak ochránit. Proto se v posledních 10 letech klade ze strany Světové zdravotnické organizace větší důraz na kontrolu celého průběhu výroby a distribuce vody, aby nemohlo dojít k jejímu znečištění – je to obdoba systému kritických bodů při výrobě potravin (HACCP), který je pro všechny výrobce potravin v ČR i EU povinný již skoro dvacet let. Nová směrnice zavádí tzv. „monitorovací programy“, jejichž cílem je monitorování kvality vody v celém řetězci zásobování vodou, od povodí přes místo odběru, úpravu a akumulaci po rozvod až ke spotřebiteli.

Podle zákona o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu musí provozovatel vodovodu pro veřejnou potřebu provádět kontroly kvality surové vody a vody upravované. Rozsah a zaměření této kontroly však nevychází ze stanovení kritických bodů - není podložen rizikovou analýzou. Místa odběrů vzorků vody jsou rozdílná, jedná-li se o vodu s technologií úpravy vody nebo bez technologie úpravy (pouze dezinfekce vody). Kvalita vody s technologií úpravy se sleduje na přítoku surové vody, v průběhu úpravy technologickou linkou, výstup vyrobené vody z úpravny a na vodojemech; voda bez technologie úpravy se sleduje na přítoku surové vody, výstup vody zdravotně zabezpečené a na vodojemech. Protože tento systém a místa odběrů kontrolních vzorků vody není zaměřen na kontrolu procesů a jejich kritických bodů, nemůže být považován za dostatečný k zabezpečení nezávadnosti vody, jak je dnes moderně pojímáno – tj. formou systému posouzení rizik.

Proto je nezbytné dosavadní způsob kontroly nezávadnosti pitné vody upravit podle současných požadavků a tím zvýšit nejen zabezpečení její nezávadnosti, ale také výrazně zlepšit možnosti prevence havárií a epidemií způsobených pitnou vodou.

1.5. Identifikace dotčených subjektů

Dotčenými subjekty jsou:

- podnikající fyzické osoby a právnické osoby- provozovatelé vodovodů podle § 3 odst. 2,
- obce/kraje - provozovatelé vodovodů podle § 3 odst. 2,
- Ministerstvo zdravotnictví,
- krajské hygienické stanice,

- Ministerstvo zemědělství.

1.6. Popis cílového stavu

Cílem navrhované novely zákona je jednak provedení povinné transpozice evropské směrnice č. 2015/1787 do právního řádu ČR, jednak snaha zajistit trvale výrobu bezpečné pitné vody a snížit tak na minimum možné riziko ohrožení zdraví zásobovaných obyvatel. V rámci provozního řádu pro výrobu pitné vody budou provozovatelé vodovodů pro veřejnou potřebu ve smyslu zákona o ochraně veřejného zdraví nově zpracovávat tzv. monitorovací program a posouzení rizik. V návaznosti na tuto úpravu jsou stanoveny případy, za nichž může příslušný orgán ochrany veřejného zdraví rozšířit nebo snížit rozsah a četnost kontrol pitné vody.

1.7. Zhodnocení rizika

Nepřijetí navržené novely by znamenalo zachování současného stavu. Praxe ukázala, že tento stav nelze považovat za dostatečný především z důvodů prevence možného vzniku havárií nebo epidemií způsobených pitnou vodou, neboť ve chvíli, kdy laboratorní kontrola zjistí nevyhovující kvalitu vody, již není možné spotřebitele nijak ochránit. Protože tento systém a místa odběrů kontrolních vzorků vody není zaměřen na kontrolu procesů a jejich kritických bodů v konkrétním provozu úpravny vody, nemůže být považován za dostatečný k zabezpečení nezávadnosti pitné vody u spotřebitele, jak je dnes moderně pojímáno – tj. formou specifikace rizikových bodů v celém procesu úpravy vody konkrétního provozu, tj. formou systému posouzení rizik.

Proto je nezbytné dosavadní způsob kontroly nezávadnosti pitné vody upravit podle současných požadavků a tím zvýšit nejen zabezpečení její nezávadnosti, ale také výrazně zlepšit možnosti prevence havárií a epidemií způsobených pitnou vodou. Tato varianta by znamenala současně také porušení povinností České republiky daných Smlouvou o založení Evropských společenství, konkrétně jejího článku 223.

2. Návrh variant řešení

Varianta 0 – nulová varianta

Tzv. nulová varianta by předpokládala zachování současného stavu. Nedošlo by k transpozici směrnice. Tato varianta by znamenala porušení povinností České republiky daných článkem 223 Smlouvy o založení Evropských společenství. Z těchto důvodů v dalším textu není dále posuzována.

Varianta I

Požadavky směrnice 98/83/ES jsou minimálními požadavky k zajištění kontroly nezávadnosti pitné vody, ale členské země mají právo stanovit si požadavky širší nebo přísnější (např. u ukazatelů kvality – článek 5 odst. 3 – nebo u oblastí neupravených směrnicí), čehož většinou využívají, včetně ČR. V letech 2014–15 došlo v ČR k nárůstu havárií na vodovodech, kvůli kterým nemohli spotřebitelé používat vodu jako pitnou nebo byly přímo spojeny s epidemiemi, včetně dvou největších epidemií za posledního půl století (v Praze 6 - Dejvicích onemocnělo 10–11 tisíc osob, v Novém Boru v Libereckém kraji 638 osob). K menším epidemiím způsobených pitnou vodou docházelo i v předešlých letech – za posledních 20 let je

jich evidováno okolo 50. Vedle toho v řadě menších vodovodů voda trvale nevyhovuje hygienickým požadavkům a nemohou ji konzumovat malé děti a těhotné ženy, někde je k pití dokonce zakázána vůbec – taková situace platí pro více než 100 tisíc odběratelů. Na tyto skutečnosti by měla státní správa reagovat.

Světová zdravotnická organizace již od roku 2004 zdůrazňuje, že zajistit trvale výrobu bezpečné pitné vody je možné jen na základě uplatňování principu posouzení rizik při jímání, výrobě a distribuci vody. Tento systém – v logicky strukturované podobě tzv. „water safety plans“ – je považován za nejlepší preventivní nástroj k zajištění bezpečnosti pitné vody. V Evropě již do své legislativy zavedlo systém posouzení rizik jako povinný více než 10 zemí. Od roku 2004 ho propaguje i Mezinárodní asociace pro vodu (IWA, světové sdružení vodárenského průmyslu). Tento nástroj se zdá být také nejvhodnějším legislativním opatřením na řešení současných problémů s kvalitou dodávané pitné vody. I když metodika zpracování WSP byla v posledních 10 letech opakovaně publikována i v českém jazyce a byly prezentovány i pilotní projekty, žádný provozovatel si tento nástroj dobrovolně nezavedl.

Tato varianta předpokládá zpracování tzv. monitorovacího programu, kterým bude ověřováno, že opatření zavedená za účelem omezení rizik pro lidské zdraví fungují účinně v celém řetězci zásobování vodou, od povodí přes místo odběru, úpravu a akumulaci po rozvod ke spotřebiteli, a také povinné zpracování posouzení rizik všemi výrobci pitné vody. Kontrola kvality dodávané pitné vody formou posouzení rizik je považována za nejvhodnější preventivní nástroj k zajištění bezpečnosti dodávané pitné vody. Posouzení rizik vyspecifikuje rizikové body v celém procesu konkrétní úpravny vody, které budou pravidelně monitorovány. Současně bude možno na základě takto provedeného posouzení rizik seznam sledovaných ukazatelů jakosti pitné vody omezit, eventuálně i některý z ukazatelů odstranit nebo naopak v případě nutnosti rozšířit. Vzhledem k tomu, že se jedná o novou povinnost, bude tato zavedena s odloženou dobou plnění a komplexnost posouzení rizik bude diferencována podle složitosti systému zásobování (jednoduché posouzení rizik pro malé a jednoduché systémy zásobování, provozované obvykle obcemi). Vzhledem ke všem pozitivům, které zpracování posouzení rizik představuje, je z pohledu orgánů ochrany veřejného zdraví povinné zpracování rizik pro všechny provozovatele vodovodů variantou, která bude zdravotní rizika z dodávané pitné vody minimalizovat.

Varianta II

Směrnice č. 2015/1787 umožňuje, aby zpracování posouzení rizik nebylo zavedeno jako povinnost pro všechny provozovatele vodovodů, ale pouze v tom případě, kdy provozovatel požádá o jakékoli snížení rozsahu nebo četnosti kontroly kvality dodávané pitné vody. Avšak k zavádění systému posouzení rizik směrnice směřuje tím, že stanovuje pro všechny výrobce vody nový požadavek, a to zpracovat tzv. monitorovací program, který „ověřuje, že opatření zavedená za účelem kontroly rizik pro lidské zdraví fungují účinně v celém systému zásobování, od povodí až po rozvod vody ke spotřebiteli“. I kdyby tedy zpracování posouzení rizik nebylo zavedeno jako povinné, provedení výše uvedeného „ověření“ již jakési základní posouzení rizik představuje. Tato forma ochrany spotřebitele je však pouze na nízké úrovni a není schopna plně zabezpečit minimalizaci zdravotních rizik z dodávané pitné vody. S ohledem na stávající problémy v zásobování obyvatelstva ČR pitnou vodou, popsané ve variantě I, se z pohledu orgánů ochrany veřejného zdraví jeví jako opodstatněné, aby princip zpracování posouzení rizik, který je považován

v současné době za nejvhodnější preventivní nástroj k zajištění kvality dodávané pitné vody, byl pro všechny provozovatele povinný. Navíc požadavek na jakékoli snížení četnosti a rozsahu kontroly kvality vody zpracování posouzení rizik stejně striktně podmiňuje.

Vyhodnocení nákladů a přínosů

3.1. Identifikace nákladů a přínosů jednotlivých variant

Varianta I

Varianta I zavádí jako povinnost zpracování monitorovacího programu i zpracování posouzení rizik pro všechny provozovatele vodovodů.

Výhody (doložené studiiemi v jiných evropských zemích, kde byl systém posouzení rizik zaveden):

- Snížení počtu akutních gastrointestinálních onemocnění v populaci odběratelů.
- Zlepšení kvality vody (nižší četnost překračování hygienických limitů), snížení počtu a následků havárií, zlepšená ochrana zdrojů surové vody.
- Prohloubení znalostí o systému zásobování pitnou vodou a větší povědomost o existujících rizicích mezi pracovníky provozovatele (zkušenost i z velkých vodáren).
- Zlepšení systému provozního monitorování i samotných provozních postupů.
- Snížené náklady na nápravná opatření po haváriích spojených s nevyhovující kvalitou dodávané pitné vody.
- Snížené náklady na monitorování kvality vody (v případě posouzení rizik odpadnou některé finančně nákladné analýzy látek, které se v daném zdroji nevyskytují ve významném množství, ale v současné době je nutné jejich stanovení v rámci úplných rozborů provádět).
- Cíleně a hospodárněji směřované investice do technologie a obnovy systému (některé rozvojové banky v zahraničí již poskytují úvěry jen do těch systémů zásobování pitnou vodou, které mají zpracováno posouzení rizik, protože mají jistotu, že požadovaná investice má skutečně největší prioritu z hlediska ochrany zdraví).
- Zlepšení systému provozní dokumentace.
- Zvýšení důvěry spotřebitelů v bezpečnost pitné vody. Vyšší možnost dozorových orgánů přesvědčit se o bezpečném provozování systému zásobování.

Nevýhody:

- Vyšší administrativní zátěž, vyšší náklady provozovatelů či další nutné náklady spojené se zavedením posouzení rizik.

Zavedení posouzení rizik bude mít finanční dopad na provozovatele vodovodů.

Podle směrnice č. 2015/1787 je posouzení rizik „dokument, který obsahuje popis systému zásobování vodou, popis zjištěných nebezpečí a odhad jejich závažnosti a stanovení nápravných nebo kontrolních opatření k odstranění nebo zmírnění nepřijatelných rizik“. Zpracování takového dokumentu a jeho zavedení do praxe bude sestávat ze série kroků, a to především: ustavení osoby či týmu odpovědného za zpracování posouzení rizik a jeho zavedení do praxe, popisu systému zásobování (inventury systému po stránce technické, organizační i personální), identifikace nebezpečí (vyhledání všech existujících nebo hrozících nebezpečí v systému), dále

charakterizace rizika (odhadu pravděpodobnosti vzniku a následků zjištěných nebezpečí, určení prioritních rizik a kritických bodů), provedení či naplánování nápravných a kontrolních opatření u nepřijatelných rizik a řady dalších.

Rámcové finanční náklady na vypracování posouzení rizik (rizikové analýzy) byly zpracovány na modelovém systému zásobování pitnou vodou - tj. zásobovaná oblast do 3000 obyvatel (t.j. cca 90% vodovodů ČR), podzemní zdroj vody, vodovod s jedním vodojemem a jedním tlakovým pásmem, popřípadě také úpravna vody odstraňující železo a mangan. Jsou sem zahrnuty také náklady na komunikaci s auditorem, případné úpravy rizikové analýzy na základě přezkoumání auditora. Časová náročnost: 26 hodin práce technologa, 18 hodin práce vedoucího provozu, 12 hodin práce pracovníka provozu (vodárenského dělníka), 16 hodin vlastní zpracování. Celkový náklad je vypočítán na cca 48 000 Kč, v případě systému s úpravnou vody celkem 64 900 Kč.

Z konzultačních jednání se zástupci provozovatelů vodovodů (Sdružení oboru vodovodů a kanalizací - SOVAK) vyplynulo, že vzhledem ke skutečnosti, že vypracování posouzení rizik bude jednorázovou záležitostí, není předpoklad, že se náklady spojené s jeho vypracováním promítnou do výše vodného pro spotřebitele.

Dodatečné (jednorázové) náklady by mohly vzniknout, pokud by byla potřeba nějaké nejasné riziko ověřit dodatečným rozbořem či rozboru vody, nebo pokud by se vyskytl nějaký zvláštní problém, který by bylo nutno konzultovat s externím specialistou. Další náklady pak mohou vyplývat z nutných nápravných opatření v rámci odstranění nepřijatelných zjištěných rizik či následné kontroly. Takové náklady by však stály před každým zodpovědným provozovatelem, který by se dozvěděl o novém riziku a nechtěl by ohrožovat veřejné zdraví. Navíc se předpokládá, že zavedení posouzení rizik bude u většiny provozovatelů znamenat možnost zúžení spektra sledovaných ukazatelů, takže na druhou stranu dojde k úspoře peněz za rozboru vody.

Na základě zpracovaného posouzení rizik bude vytvořen nový monitorovací program specifický pro každého provozovatele, který by měl pro naprostou většinu výrobců vody znamenat úspory na monitorování, protože dojde k propojení požadavků na monitorování podle vyhlášek č. 252/2004 Sb. a č. 428/2001 Sb. - tím by mělo odpadnout monitorování těch ukazatelů, které nejsou pro daný vodovod relevantní (doposud byla plošná povinnost sledovat všechny ukazatele). Nová regulace tedy předpokládá snížení nákladů na monitorování (resp. možnost jejich snížení).

Směrnice Komise (EU) 2015/1787 předpokládá, že správnost stanovení monitorovacích programů a provedení posouzení rizik budou kontrolovat státní orgány nebo instituce k tomu státem pověřené – vyšší zátěž a nároky (nejen odborné, ale i personální) proto bude tato nová povinnost znamenat také pro orgány ochrany veřejného zdraví, které budou posouzení rizik schvalovat. Rezervy pro zajištění těchto nových úkolů budou pokryty v rámci dosavadních limitů objemu prostředků na platy a počty míst kapitoly státního rozpočtu Ministerstva zdravotnictví.

Varianta II

Varianta II zavádí jako povinné zpracování pouze monitorovacího programu, zpracování posouzení rizik zavádí jako povinné pouze pro provozovatele, požadující jakékoli snížení rozsahu nebo četnosti kontroly pitné vody.

Výhody:

- Nižší administrativní zátěž provozovatelů i dozorových orgánů; nižší osobní náklady, které by byly spojené se zavedením posouzení rizik, neboť toto

posouzení rizik bude zpracováváno pouze pro vodovody, u kterých provozovatel požaduje snížení rozsahu nebo četnosti sledování jakosti vody.

- Dobrovolné zavedení posouzení rizik spojené s vyšší motivací a vyšší efektivitou procesu.

Nevýhody:

- Nižší či žádná prevence havárií a distribuce zdravotně závadné vody.
- Necílené investice do obnovy infrastruktury a technologie úpravy vody.
- Nemožnost přesvědčit odběratele či dozorové orgány, že provozovatel má všechna rizika ovlivňující kvalitu vody pod kontrolou a průběžně vyrábí nezávadnou vodu.
- Lze očekávat, že posouzení rizik bude provedeno především v bezproblémových systémech za účelem snížení počtu rozborů, nikoli však v oblastech problémových, kde by bylo z hlediska ochrany veřejného zdraví posouzení rizik naopak velmi vhodné.
- „Dvojkolejnost“ systému – pro některé zásobované oblasti (vodovody) bude zpracováno posouzení rizik, pro některé ne – tím může dojít k nerovnému přístupu k ochraně veřejného zdraví.

V případech, kdy provozovatel vodovodu bude žádat o snížení četnosti nebo rozsahu prováděných laboratorních analýz, lze této žádosti vyhovět pouze na základě předložení zpracovaného posouzení rizik. Finanční dopad na provozovatele bude stejný jako ve variantě I.

4. Vyhodnocení variant

Obě varianty byly porovnávány prostřednictvím multikriteriálního hodnocení, přičemž v každém posuzovaném kritériu se variantě přiřadí bodové hodnocení ve škále 0 – 3. Kritéria se shodují s cíli této RIA a jsou jimi:

- transpozice směrnice (Kritérium 1)
- dopad na veřejné zdraví (Kritérium 2)
- náklady provozovatele (Kritérium 3)

	Kritérium 1	Kritérium 2	Kritérium 3	Celkem
Varianta 0	0	0	3	3
Varianta I	3	3	1	7
Varianta II	3	1	1	5

Při nulové variantě je zachován *status quo*, nedošlo by k žádným změnám a stávající systém kontroly a zabezpečení dodávané pitné vody spotřebiteli by zůstal zachován. Nedošlo by k transpozici směrnice. Tato varianta by znamenala porušení povinností České republiky daných Smlouvou o založení Evropských společenství.

Varianta I zavádí jako povinnost zpracování monitorovacího programu i zpracování posouzení rizik pro všechny provozovatele vodovodů.

Varianta II zavádí jako povinné zpracování pouze monitorovacího programu, zpracování posouzení rizik zavádí jako povinné pouze pro provozovatele, požadující jakékoli snížení rozsahu nebo četnosti kontroly pitné vody.

Jako nejvhodnější byla vyhodnocena varianta I, která sice představuje vyšší náklady pro provozovatele vodovodů, ale zároveň vede k nejvyššímu možnému zajištění

bezpečnosti kvality dodávané pitné vody spotřebiteli, k omezení vzniku havárií na vodovodech, kvůli kterým nemohou spotřebitelé používat vodu jako pitnou nebo jsou přímo spojeny s epidemiemi způsobenými pitnou vodou; má tedy pozitivní dopad při zajišťování ochrany veřejného zdraví.

5. Návrh řešení

Na základě vyhodnocení výše uvedených variant byla k dalšímu řešení doporučena varianta I.

6. Dopady z hlediska zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti mužů a žen

Navrhovaná úprava není úpravou, která by porušovala nebo se jinak dotýkala zásady zákazu diskriminace, a stejně tak se nijak nedotýká rovnosti mužů a žen.

7. Dopady z hlediska ochrany soukromí a osobních údajů

Návrh nemá žádný dopad na ochranu soukromí a osobních údajů.

Návrh nezakládá žádný nový způsob zpracování osobních údajů. Uzlové body nebezpečí neoprávněného přístupu nebo zneužití osobních dat s sebou návrh nepřináší. Návrh zachovává již právně existující zpracování osobních údajů a parametry práva na ochranu osobních údajů.

8. Zhodnocení korupčních rizik (CIA)

Předkladatel provedl zhodnocení korupčních rizik.

V rámci zhodnocování korupčních rizik navrhovaného řešení byla zvolena metodika založená na těchto základních kritériích:

- přiměřenost
- efektivita
- odpovědnost
- opravné prostředky
- kontrolní mechanismy.

Hlavním cílem předloženého návrhu je provedení transpozice nové směrnice č. 2015/1787. Návrh upravuje a rozšiřuje povinnosti provozovatele vodovodu – realizací návrhu dojde k omezení vzniku havárií na vodovodech, kvůli kterým nemohou spotřebitelé používat vodu jako pitnou nebo jsou přímo spojeny s epidemiemi, zvýší se kvalita dodávané pitné vody i důvěra spotřebitelů.

Návrhem nedochází k neúměrnému rozšíření kompetence některého z dotčených orgánů a předkládaný návrh stanoví jasně a konkrétně odpovědnost příslušných orgánů. Návrh nesměřuje k nadměrnému soustředění pravomocí u některého z dotčených orgánů. Níže je uvedeno detailní zhodnocení korupčního rizika ve vztahu k hlavnímu okruhu novelizace, spočívající v rozšíření povinností provozovatele vodovodu. Z vyhodnocení vyplývá, že navrhovaná právní úprava není spojena s korupčním rizikem.

Zhodnocení korupčních rizik bylo provedeno podle výše uvedených kritérií:

Přiměřenost

Navrhované řešení je plně v souladu s kritériem přiměřenosti. Navržené požadavky považujeme za adekvátní k výslednému efektu - navrhované požadavky při kontrole kvality dodávané pitné vody směřují ke zlepšení kvality dodávané pitné vody, ke zlepšení možnosti prevence havárií a snížení počtu epidemií způsobených pitnou vodou.

Efektivita

Navrhované řešení je plně v souladu s kritériem efektivity, neboť prohloubení znalostí o systému zásobování pitnou vodou, zlepšení systému provozního monitorování i samotných provozních postupů, snížené náklady na nápravná opatření po haváriích spojených s nevyhovující kvalitou dodávané pitné vody, snížené náklady na monitorování kvality vody (v případě posouzení rizik odpadnou některé finančně nákladné analýzy látek, které se v daném zdroji nevyskytují ve významném množství, ale v současné době je nutné jejich stanovení v rámci úplných rozborů provádět) a cíleně a hospodárněji směřované investice do technologie a obnovy systému povedou k vyšší efektivitě při dodávání kvalitní pitné vody.

Odpovědnost

Navrhované řešení je plně v souladu s kritériem odpovědnosti, neboť je v návrhu jasně stanovena odpovědnost jednotlivých orgánů.

Opravné prostředky

Navrhované řešení plně zajišťuje efektivní opravné prostředky proti nesprávnému postupu orgánu veřejné správy již v průběhu kontroly. Tyto prostředky jsou upraveny kontrolním řádem, kterým se práva a povinnosti kontrolujícího a kontrolovaného v rámci kontroly řídí. Protokol o kontrole vždy musí obsahovat poučení o možnosti podat proti kontrolním zjištěním uvedeným v protokolu o kontrole námitky s uvedením lhůty pro jejich podání. Proti rozhodnutí krajské hygienické stanice je možné v souladu se správním řádem podat řádný opravný prostředek – odvolání. O této možnosti musí být v rozhodnutí účastník poučen. Subsidiárně se aplikují také řádné a mimořádné opravné prostředky podle správního řádu.

Kontrolní mechanismy

Navrhované řešení je plně v souladu s kritériem vhodných kontrolních mechanismů, neboť jak bylo výše popsáno, prokazatelně existují funkční systémy regulující průběh kontroly – tj. postup kontroly stanovený kontrolním řádem a současně také funkční systémy přezkoumávání vydaného rozhodnutí, tj. postup podle správního řádu.

Lze tedy konstatovat, že návrh nemá dopad na korupční rizika ani na jejich nárůst.

9. Zhodnocení dopadů na bezpečnost státu

Návrh novely zákona nemá žádné dopady na bezpečnost státu.

10. Implementace a vynucování

Implementace a vynucování zavedených opatření bude zajištěno zákonnými prostředky vyplývajícími ze zákona č. 258/2000 Sb. Tímto zákonem se stanoví kompetence v oblasti dozoru nad provozováním vodovodů pro veřejnou potřebu, který je vykonáván orgány ochrany veřejného zdraví, a sankce při neplnění hygienických požadavků při provozování této činnosti. Zákon č. 258/2000 Sb.

obsahuje dostatečná zmocnění i odpovídající rozsah pro ukládání opatření k odstranění nedostatků (např. nápravná opatření, blokové pokuty, pokuty ve správním řízení, zastavení provozu do doby odstranění závady).

11. Přezkum účinnosti regulace

Přezkum účinnosti navržených legislativních opatření se provádí průběžně, zohledňují se stanoviska vědeckých institucí, pokud jde o případná zdravotní rizika spojená s provozem veřejných vodovodů (nové způsoby úpravy vody, používání nových technologií úpravy vody, používání nových druhů dezinfekčních a algicidních prostředků a další). V rámci prováděného státního zdravotního dozoru příslušnými orgány ochrany veřejného zdraví budou prováděny jak kontroly dodržování provozního řádu, tak kontroly dodržování zpracovaného monitorovacího programu; dále bude předmětem kontroly také dodržování povinnosti provozovatele vyplývající z § 3a odst. 9 zákona - t.j. zda jsou k dispozici a dostupné na internetových stránkách veřejně přístupné informace o zpracování hodnocení rizik.

10. Konzultace a zdroje dat

Předkládaný návrh zákona byl předběžně projednán se zainteresovanými orgány a organizacemi – především Ministerstvem zemědělství a Sdružení oboru vodovodů a kanalizací ČR, proběhly konzultace ke kapitolám, které se tohoto resortu dotýkají. Tyto konzultace proběhly formou schůzek zástupců Ministerstva zdravotnictví a hlavního hygienika ČR se zástupci dotčených resortů a byl diskutován možný způsob provedení navržené transpozice, vyhovující všem zainteresovaným stranám. V měsíci září až listopadu 2016 dále proběhlo několik operativních schůzek se zástupci Ministerstva zemědělství, na kterých byly diskutovány nutné změny legislativních předpisů, spadající do kompetence tohoto resortu. Dále byl návrh zákona předmětem jednání odborné skupiny hlavního hygienika ČR „Rizika při dodávkách pitné vody“, ve které jsou zastoupeny všechny instituce zabývající problematikou zásobování pitnou vodou (Ministerstvo zemědělství, Ministerstvo životního prostředí, Sdružení oboru vodovodů a kanalizací ČR (SOVAK), Státní zdravotní ústav, Svaz měst a obcí).

B) Zhodnocení platného právního stavu, včetně zhodnocení současného stavu ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti mužů a žen

Současný systém kontroly nezávadnosti vody, který vychází ze směrnice 98/83/ES, o jakosti vody určené k lidské spotřebě, se soustřeďuje na kontrolu kvality vody na kohoutku u spotřebitele. Tento stav nelze považovat za dostatečně preventivní, jelikož ve chvíli, kdy laboratorní kontrola zjistí nevyhovující kvalitu vody, již není možné odběratele nijak ochránit. Proto se v posledních 10 letech klade ze strany Světové zdravotnické organizace větší důraz na kontrolu celého průběhu výroby a distribuce vody, aby nemohlo dojít k jejímu znečištění.

Podle zákona č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů (zákon o vodovodech a kanalizacích), ve znění pozdějších předpisů, musí provozovatel vodovodu pro veřejnou potřebu provádět kontroly kvality surové vody a vody upravované. Rozsah a zaměření této kontroly nevychází ze stanovení kritických bodů - není podložen rizikovou analýzou.

Protože tento systém není zaměřen na kontrolu procesů a jejich kritických bodů, nemůže být považován za dostatečný k zabezpečení nezávadnosti vody, jak je dnes moderně pojímáno, tj. formou systému posouzení rizik.

Podrobnosti ke zhodnocení platného právního stavu jsou uvedeny v závěrečné zprávě z hodnocení dopadů regulace.

Platná právní úprava není úpravou, která by porušovala nebo se jinak dotýkala zásady zákazu diskriminace, a stejně tak se nijak nedotýká rovnosti mužů a žen.

C) Odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy, včetně dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti mužů a žen

Dosavadní způsob kontroly nezávadnosti pitné vody je nezbytné upravit podle současných požadavků požadovaných směrnicí č. 2015/1787 ze dne 6. října 2015, kterou se mění přílohy II a III směrnice Rady 98/83/ES o jakosti vody určené k lidské spotřebě a tím zvýšit nejen zabezpečení její nezávadnosti; tím bude také výrazně zlepšena možnosti prevence havárií a epidemií vyvolaných závadnou vodou. Na základě návrhu zákona budou provozovatelé vodovodů pro veřejnou potřebu ve smyslu zákona o ochraně veřejného zdraví v rámci provozního řádu nově zpracovávat monitorovací program a posouzení rizik. V návaznosti na tuto úpravu jsou nově stanoveny případy, za nichž může příslušný orgán ochrany veřejného zdraví rozšířit nebo snížit rozsah a četnost kontrol pitné vody.

Podrobnosti odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy jsou uvedeny v závěrečné zprávě z hodnocení dopadů regulace.

Navrhovaná právní úprava není úpravou, která by porušovala nebo se jinak dotýkala zásady zákazu diskriminace, a stejně tak se nijak nedotýká rovnosti mužů a žen.

D) Vysvětlení nezbytnosti navrhované úpravy v jejím celku

Cílem navržené novely je jednak provedení povinné transpozice evropské směrnice č. 2015/1787 ze dne 6. října 2015, kterou se mění přílohy II a III směrnice Rady 98/83/ES o jakosti vody určené k lidské spotřebě do legislativy ČR, jednak snaha zajistit výrobu trvale bezpečné pitné vody a snížit tak na minimum možné riziko ohrožení zdraví zásobovaných obyvatel.

Citovaná směrnice nově předpokládá zpracování tzv. monitorovacího programu, a dále zpracování posouzení rizik provozovateli vodovodů pro veřejnou potřebu. Jestli zpracování posouzení rizik bude povinné pro všechny provozovatele (viz RIA - varianta I), nebo jen pro ty, které žádají o jakoukoliv „výjimku“ z kvality dodávané vody (viz RIA – varianta II), ponechává směrnice na rozhodnutí jednotlivých států.

V rámci provozního řádu pro výrobu pitné vody budou provozovatelé vodovodů zpracovávat tzv. monitorovací program a posouzení rizik. V návaznosti na tuto

úpravu jsou stanoveny případy, za nichž může příslušný orgán ochrany veřejného zdraví rozšířit nebo snížit rozsah a četnost kontrol pitné vody.

Podrobnosti k vysvětlení nezbytnosti navrhované úpravy v jejím celku včetně popisu a vyhodnocení jednotlivých variant transpozice jsou uvedeny v závěrečné zprávě z hodnocení dopadů regulace.

E) Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky a mezinárodními smlouvami, jimiž je ČR vázána

Navrhovaná právní úprava je v souladu s ústavním pořádkem České republiky. Vychází ze zásad uvedených v Ústavě České republiky a v Listině základních práv a svobod, zejména ze zásady zákonnosti uvedené v čl. 2 odst. 3 Ústavy a čl. 4 Listiny (ukládání povinností jen na základě zákona, ze zásady zákonného výkonu veřejné moci uvedené v čl. 2 Listiny).

F) Zhodnocení slučitelnosti navrhované právní úpravy s právem Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie nebo obecnými právními zásadami práva Evropské unie a s legislativními záměry a návrhy předpisů EU

Návrh je plně slučitelný s předpisy Evropské unie, kterými se stanovují a sjednocují požadavky na jakost dodávané pitné vody a způsob jejího zabezpečení, a to se směrnicí č. 98/83/ES o jakosti vody určené pro lidskou spotřebu a směrnicí č. 2015/1787, kterou se mění přílohy II a III směrnice Rady 98/83/ES o jakosti vody určené k lidské spotřebě. Termín, do kdy je Česká republika povinna provést transpozici této směrnice do svého právního řádu, je 27. říjen 2017.

Návrh je v souladu s obecnými zásadami práva EU. Judikatura EU tuto oblast neupravuje.

G) Zhodnocení slučitelnosti navrhované právní úpravy s mezinárodními smlouvami, jimiž je ČR vázána

Navrhovaná právní oblast, která je předmětem návrhu, není upravována mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána.

H) Předpokládaný hospodářský a finanční dopad navrhované právní úpravy na státní rozpočet, ostatní veřejné rozpočty, na podnikatelské prostředí České republiky, sociální dopady, včetně dopadů na rodiny a na specifické skupiny obyvatel

Směrnice Komise (EU) 2015/1787 předpokládá, že správnost stanovení monitorovacích programů a provedení posouzení rizik budou kontrolovat státní orgány nebo instituce k tomu státem pověřené – vyšší zátěž a nároky (nejen odborné, ale i personální); proto bude tato nová povinnost znamenat také pro orgány ochrany veřejného zdraví, které budou posouzení rizik schvalovat. Tyto zvýšené nároky budou zabezpečeny v rámci dosavadních limitů objemu prostředků na platy a počty míst kapitoly státního rozpočtu Ministerstva zdravotnictví.

Navrhovaná právní úprava nemá sociální dopady na rodiny a na specifické skupiny obyvatel.

Zavedení posouzení rizik bude mít finanční dopad na podnikatelské prostředí České republiky, tj. na provozovatele vodovodů.

Posouzením rizik se rozumí dokument, který obsahuje popis systému zásobování vodou, popis zjištěných nebezpečí a odhad jejich závažnosti a stanovení nápravných nebo kontrolních opatření k odstranění nebo zmírnění nepřijatelných rizik. Vytvoření takového dokumentu a jeho zavedení do praxe sestává z několika kroků, z nichž za nejdůležitější je možno považovat např. provedení popisu systému zásobování (po stránce technické, organizační i personální), dále provedení identifikace nebezpečí (tj. vyhledávání všech existujících nebo hrozících nebezpečí v systému), dále odhad pravděpodobnosti vzniku a následků zjištěných nebezpečí, určení kritických bodů v systému zásobování pitnou vodou, provedení či naplánování nápravných kontrolních opatření a řady dalších.

Rámcové finanční náklady na vypracování rizikové analýzy byly zpracovány na modelovém systému zásobování pitnou vodou - tj. zásobovaná oblast do 3000 obyvatel (t. j. cca 90% vodovodů ČR), podzemní zdroj vody, vodovod s jedním vodojemem a jedním tlakovým pásmem, popřípadě také úpravna vody odstraňující železo a mangan. Jsou zahrnuty také náklady na komunikaci s auditorem, případné úpravy rizikové analýzy na základě přezkoumání auditora. Časová náročnost: 26 hodin práce technologa, 18 hodin práce vedoucího provozu, 12 hodin práce pracovníka provozu (vodárenského dělníka), 16 hodin vlastní zpracování. Celkový náklad je vypočítán na cca 48 000 Kč, v případě systému s úpravnou vody celkem 64 900 Kč.

Dodatečné (jednorázové) náklady by mohly vzniknout, pokud by bylo potřeba nějaké nejasné riziko ověřit dodatečným rozbořem či rozbory vody, nebo pokud by se vyskytl nějaký zvláštní problém, který by bylo nutno konzultovat s externím specialistou. Další náklady pak mohou vyplývat z nutných nápravných opatření v rámci odstranění nepřijatelných zjištěných rizik či následné kontroly.

Z konzultačních jednání se zástupci provozovatelů vodovodů vyplynulo, že vzhledem ke skutečnosti, že vypracování posouzení rizik bude jednorázovou záležitostí, není předpoklad, že se náklady spojené s jeho vypracování promítnou do výše vodného pro spotřebitele.

Na základě zpracovaného posouzení rizik bude vytvořen nový monitorovací program specifický pro každého provozovatele, který by měl pro naprostou většinu výrobců vody znamenat úspory na monitorování, protože dojde k propojení požadavků na monitorování podle vyhlášek č. 252/2004 Sb. a č. 428/2001 Sb. - tím by mělo odpadnout monitorování těch ukazatelů, které nejsou pro daný vodovod relevantní (doposud byla plošná povinnost sledovat všechny ukazatele). Nová regulace tedy předpokládá snížení nákladů na monitorování (resp. možnost jejich snížení).

Podrobnosti k finančnímu dopadu na podnikatelské prostředí České republiky jsou uvedeny v závěrečné zprávě z hodnocení dopadů regulace.

I) Zhodnocení dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů

Návrh nemá žádný dopad na ochranu soukromí a nezakládá žádný nový způsob zpracování osobních údajů.

Podrobnosti k ochraně osobních údajů jsou uvedeny v závěrečné zprávě z hodnocení dopadů regulace.

J) Zhodnocení korupčních rizik

Předkladatel provedl zhodnocení korupčních rizik. Výsledkem tohoto zhodnocení je, že návrh nemá dopad na korupční rizika ani na jejich nárůst.

Zhodnocení korupčních rizik je uvedeno v závěrečné zprávě z hodnocení dopadů regulace.

K) Zhodnocení dopadů na bezpečnost nebo obranu státu

Návrh novely zákona nemá žádné dopady na bezpečnost státu.

Zvláštní část

K čl. III

K bodu 1

Do výčtu právních předpisů, které zapracovává zákon o ochraně veřejného zdraví, se doplňuje směrnice Komise (EU) 2015/1787.

K bodu 2

Ustanovení je částečně transpozicí požadavku směrnice Komise (EU) 2015/1787, podle kterého je povinností provozovatele vodovodu pro veřejnou potřebu seznámit veřejnost o zpracování posouzení rizik a o jeho výsledcích (tj. zda byla v jeho rámci zjištěna nepřijatelná rizika a zda byla přijata nápravná opatření). Povinnost poskytnout tyto informace byla spojena do jednoho ustanovení s povinností informovat o aktuální jakosti dodávané pitné vody a chemických látkách a chemických směsích použitých k úpravě vody (přesunutou ze stávajícího § 4 odst. 3 zákona).

K bodu 3

Ustanovení představuje transpozici hlavních požadavků směrnice. Na základě návrhu budou provozovatelé vodovodů pro veřejnou potřebu v rámci provozního řádu nově zpracovávat monitorovací program a posouzení rizik.

Účel monitorovacího programu a posouzení rizik včetně popisu jejich částí, a dále postup při předkládání provozního řádu a jeho změn orgánu ochrany veřejného zdraví, byly zapracovány do nového paragrafu (§ 3c). Na základě této nové úpravy dochází ke zrušení stávajícího ustanovení týkající se zpracování provozního řádu, která byla dosud obsažena v § 4 odst. 3 (bod 4).

Monitorovací program musí v souladu s požadavky směrnice obsahovat sběr a rozbor bodových vzorků vody nebo měření zaznamenaná procesem průběžného monitorování, kontrolu záznamů funkčnosti a stavu údržby zařízení, kontrolu úpravny vody, odběru vzorků vody, akumulace a rozvodné infrastruktury. Takto zpracovaný monitorovací program však musí být v souladu s jeho účelem daným

směrnici (viz § 3c odst. 3). Konkrétní způsob provádění monitorovacího programu stanoví prováděcí právní předpis, který bude logicky sledovat proces odběru, výroby a dodávky vody bez duplicity s jinými existujícími nástroji monitoringu.

Návrh dále v souladu se směrnici obsahuje požadavky na posouzení rizik. Posouzení rizik obsahuje popis systému zásobování vodou, popis zjištěných nebezpečí a odhad jejich závažnosti a stanovení nápravných nebo kontrolních opatření k odstranění nebo zmírnění nepřijatelných rizik. Postup vypracování rizik a hodnocení výsledků tohoto postupu stanoví prováděcí právní předpis.

Zpracování posouzení rizik a jeho zavedení do praxe bude sestávat z těchto základních bodů:

- Ustavení osoby či týmu odpovědného za zpracování posouzení rizik a jeho zavedení do praxe.
- Popis systému zásobování (inventura systému po stránce technické, organizační i personální).
- Identifikace nebezpečí (vyhledání všech existujících nebo hrozících nebezpečí v systému) a stávajících kontrolních opatření.
- Charakterizace rizika (odhad pravděpodobnosti vzniku a následků zjištěných nebezpečí, určení prioritních rizik a kritických bodů).
- Provedení či naplánování nápravných a kontrolních opatření u nepřijatelných rizik.
- Zavedení systému provozního monitorování kritických bodů a zvolených kontrolních opatření (+ úprava provozního řádu a monitorovacího programu).
- Verifikace – ověření správnosti zavedení posouzení rizik do praxe: sem patří jak externí audit čili nezávislé přezkoumání správnosti a úplnosti plánu (provede orgán ochrany veřejného zdraví), tak i rutinní (průběžná) verifikace ze strany provozovatele prostřednictvím povinných rozborů vody a sledování spokojenosti spotřebitelů (stížností).
- Periodické přezkoumání účinnosti posouzení rizik na základě nových zkušeností, výsledků o kvalitě vody a havárií.

Pro studny a malé, provozně (technicky) velmi jednoduché vodovody lze provedení klíčových bodů 3) až 5) usnadnit pomocí připravených formulářů.

Z této povinnosti jsou vyjmuty provozy a objekty, kde riziko ohrožení zdraví je minimalizováno především z důvodu krátkodobé expozice. To znamená objekty, které jsou v provozu jen sezónně, nebo se jedná o dodávku pitné vody v dopravních prostředcích (akumulačních nádrží, výdejních automatů), kde je výdej vody spojen se stravovacími službami (letadla, jídelní železniční vozy) – tyto mají rizikovou analýzu již zpracovanou v rámci HACCP (Systém analýzy rizika a stanovení kritických kontrolních bodů ve výrobě potravin).

K bodu 4

Ustanovení je transpozicí směrnice a je jím specifikováno, ve kterých případech může orgán ochrany veřejného zdraví rozhodnutím změnit rozsah a četnost kontrol pitné vody. Zejména jsou specifikovány případy, kdy může na žádost provozovatele vodovodu snížit rozsah a četnost těchto kontrol, a to v závislosti na změně některých ukazatelů jakosti pitné vody zjištěných z provedených vzorků. U ukazatelů, které jsou limitovány hodnotou 0, rozmezím hodnot (pH) nebo hodnotou „přijatelný pro odběratele“ nelze z matematického hlediska určit procenta překročení limitních hodnot, jak stanovuje směrnice, proto byly definovány podmínky pro takto stanovené limitní hodnoty – tj. s přihlédnutím ke zpracovanému posouzení rizik.

K bodu 5

Na základě nové úpravy § 3c dochází ke zrušení stávajícího ustanovení týkající se zpracování provozního řádu, která byla dosud obsažena v § 4 odst. 3 zákona.

K bodu 6

V případě, kdy provozovatel požaduje snížení rozsahu nebo četnosti prováděných laboratorních analýz, musí žádost o toto snížení obsahovat navíc ještě aktualizované posouzení rizik, aby orgán ochrany veřejného zdraví mohl rozhodnout na základě aktuálního stavu.

K bodům 8, 11, 12, 16 až 18, 25 až 27

Jedná se o legislativně technické změny v důsledku přečíslování příslušných ustanovení.

K bodu 10

Dochází k nápravě stávajícího znění zákona, kdy nedopatřením nebyla zahrnuta pro možnost vyšší četnosti kontroly jakosti vody také voda pitná; bylo nepřesně omezeno pouze na možnost zvýšení četnosti pouze pro vodu „jiné jakosti“.

K bodu 19

Doplňují se nové skutkové podstaty správních deliktů na úseku ochrany jakosti vod v návaznosti na uložení povinností provozovatelům vodovodů.

K bodu 20

Doplňuje se sankce za nesplnění povinnosti informovat orgán ochrany veřejného zdraví, že nedochází ke změně provozního řádu (§ 3c odst. 7). Správní delikty spočívající v nesplnění povinnosti předložit návrhu provozního řádu či jeho změn ke schválení, revize a aktualizace provozního řádu (§ 3c odst. 6 a 7) jsou včetně příslušných výší pokut obsaženy ve stávajícím § 92m.

Odůvodnění k bodům 7, 9, 13 až 15 a 21 až 24 viz důvodová zpráva ke sněmovnímu tisku 874.

K čl. IV

Vzhledem ke skutečnosti, že zpracování posouzení rizik provozovatelem vodovodu vyžaduje určité časové období a současně také přípravu na zajištění finančních prostředků k jeho zpracování, je termín pro naplnění tohoto ustanovení posunut o 6 let oproti nabytí účinnosti ostatních ustanovení zákona.

Lhůta pro vydání rozhodnutí orgánu ochrany veřejného zdraví je prodloužena na 9 měsíců ode dne předložení návrhu provozního řádu - důvodem je velký počet vodovodů v ČR (přes 4.000).